

CONSERVATIE, RESTAURATIE EN REPRODUCTIE VAN KERAMISCHE TEGELS

Charlot De Bisschop - Reproductie van volledig tegelpaneel

La Vitrine de L'Artisan | Ambacht in de kijker - Ambachtsvrouw in de Kijker: Charlot De Bisschop | Conservatie, restauratie en reproductie van keramische tegels

Tijdens de **Art Nouveau** periode waren in België veel tegelfabrikanten. Tegelfabrikant Gilliot & Cie in Hemiksem en Manufacture de Céramiques in Hasselt zijn twee zeer bekende en hoogkwalitatieve producenten. Je ziet bijvoorbeeld in het straatbeeld nog vaak **tegelpanelen tegen de gevels** van huizen. Dat is prachtig Belgisch erfgoed dat behouden moet blijven.

Al te vaak gaat een tegel verloren en is geen vervangtegels meer te vinden, waardoor men de neiging heeft het hele paneel uit te kappen.

Reproductie van ontbrekende keramische tegels in tegelpanelen is dan ook onmisbaar voor het behoud van ons patrimonium, en eveneens de meest **duurzame restauratiemethode** in keramiek. Deze restauratietechniek is eenmalig. Het originele tegelpaneel wordt in volle glorie hersteld en kan opnieuw jaren meegaan.

"De pracht van het reproduceren van tegels is dat je het onvindbare weer vindbaar kan maken door het opnieuw te gaan vervaardigen en zo de geschiedenis weer nieuw leven inroept."

Iedere tegelreproductie is een nieuwe **zoektocht** om dezelfde keramische parel te creëren als deze van de originele maker. Volhardend onderzoek is nodig om de glazuurformules, het krimpercentage van de klei en de kleur voor en na het bakken te ontrafelen.

Iedere **klei** heeft immers specifieke **eigenschappen** zoals kleur, hardheid, krimp- en vorstbestendigheid. Voor de reproducties wordt klei gebruikt die bij de originele tegel past. Eveneens is de locatie waar de tegel komt te hangen bepalend voor de keuze van de klei.

De oude **glazuurformules** van de tegelfabrikanten zijn **fabrieksgeheim** en dus nergens terug te vinden. Glazuurformules zijn zowel theoretisch als praktisch zeer complex. Deze harde waterdichte, corrosiebestendige en kleurrijke laag is opgebouwd uit silicaten, aluminiumverbindingen en metaaloxides. De verhouding tussen deze componenten maken de glazuur juist glanzend, mat, opaak of transparant. Verander je een van de componenten, dan kan het resultaat ook zeer verschillend zijn. Dit is echter pas zichtbaar na het bakken op hoge temperatuur (waarbij de baktemperatuur ook nog veel invloed heeft). Dit alles maakt het een zoektocht waarbij goede notatie en ordening noodzakelijk is.

De reproducties worden voornamelijk met **oude technieken** vervaardigd. Hier worden soms **hedendaagse technieken** mee gecombineerd om de perfecties zoals vroeger te kunnen nabootsen.

Wanneer de vormen bijvoorbeeld te complex zijn en omdat het krimpercentage moet worden opgevangen, worden de mallen vaak gemaakt met behulp van een 3D-printer. Die dienen als basis en start, maar de uiteindelijke mal wordt met de hand uit gips vervaardigd net zoals vroeger. Hier wordt de klei in geparst. Zo kunnen tegels met de cloissoné techniek of hoogrelief gereproduceerd worden.

Ik heb een **passie voor de pracht en praal van oude tegels**. Doordat nog maar één ander persoon in België deze ambacht uitoefent, ben ik mezelf tijdens mijn Masterjaar in conservatie en restauratie van keramiek beginnen verdiepen in de wereld van de keramische tegel. Mijn moeder is keramiste dus de oven had ik reeds voorhanden. Tijdens mijn masterjaar heb ik mezelf het proces aangeleerd door veel te lezen en uit mijn eigen fouten te leren. Na mijn studie heb ik nog vijf jaar deeltijds kunstonderwijs keramiek gevolgd aan de academie van Antwerpen.

In mijn beroep combineer ik het geduld van een monnik en de passie van een tegelfreak. Rust vinden in het beroep is belangrijk. Keramiek vraagt namelijk veel tijd en veel trial en error, waar je met precisie te werk moet gaan. Maar daardoor wordt mijn kennis van klei en glazuren wel steeds groter.

**Charlot De Bisschop is de laureate van 'Ambacht in de Kijker' editie 2022.*

INZENDER

Charlot De Bisschop
Conservatie, restauratie en reproductie van keramiek
<http://www.charlotdebisschop-restauratiekeramiek.be>

LOCATIE

De Borrekensstraat 32
2100 Deurne

THEMA

Ambacht, vakmanschap en techniek

TREFWOORD

[#ambacht](#) [#techniek](#) [#vakmanschap](#)